

Komunikace a spolupráce, klíčové prvky k vytváření využitelných evaluací

Evaluace projektů pedagogických fakult (dále PedF) a fakult vzdělávajících učitele (dále FVU) financovaných z Operačního programu výzkum, vývoj a vzdělávání (dále OP VVV)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Potřebnost

Metodologie

Komunikace
spolupráce

Průběh

Využitelnost

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**Reflexe OP VVV a nastavení P JAK
(Program JAN AMOS KOMENSKÝ)
Zdroj pro Konceptci pregraduální přípravy
učitelů**

Potřebnost

Zadání ad-hoc

Harmonogram

Rozsah, metody

Evaluační otázky

Externí zpracování

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vytvoření zadávací dokumentace

Dialog

Garanti (ESIF, terciární vzdělávání)

Metodologie

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Doplnění dodavatelem

Analýza projektů

Terénní šetření

Sekundární zdroje

Metodologie

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Průběh

Data

Covid (on-line, cati)

Rozšíření, prodloužení

Shovívavost všech aktérů

Koncepce pregraduální
přípravy budoucích učitelů

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Rozsah terénního šetření

Metoda	Cílová skupina	Rozsah:
Individuální polostrukturované rozhovory:	Zástupci vysokých škol – úvodní analýza	22 rozhovorů
	Ředitelé škol	5 rozhovorů
	Učitelé fakultních škol	27 rozhovorů
	Zástupci vysokých škol – feedback analýza	9 rozhovorů
Fokusní skupiny	Akademičtí pracovníci VŠ	10 fokusních skupin (celkem 84 účastníků)
	Studenti VŠ	9 fokusních skupin (celkem 72 účastníků)
	Zástupci MŠMT	1 fokusní skupina (celkem 13 účastníků)
Dotazníkové šetření	Zástupci příjemců podpory z OP VVV	32 respondentů
CATI	Zástupci řešitelů projektů	23 rozhovorů

Zapojení garantů

Neformální komunikace

Spolupráce respondentů

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Výsledky a závěry

Expertní panel – diskuse nad závěry a doporučení

Ověření konkrétních výsledků – zvyšování kvality pregraduálního vzdělávání

Existují rezervy a bariéry

43 závěrů - 23 doporučení

Triangulované závěry

Evaluace je zveřejněna: <https://opvvv.msmt.cz/vice/evaluace-op-vvv>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Potřebnost

Zapojení garantů a statistiků (příprava, realizace, zhodnocení výsledků)

Sociální rozměr

Ochota/důvěra/kooperace

Využitelnost

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Děkuji Vám za pozornost

Kateřina Bohatcová

Oddělení evaluací, Odbor řízení OP VVV
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

katerina.bohatcova@msmt.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Výsledky realizovaných intervencí:

1. Prostřednictvím intervencí v rámci výzev prioritní osy 2 došlo k rozvoji infrastruktury a materiálového a přístrojového vybavení univerzit, a to včetně pedagogických fakult a fakult vzdělávajících učitele.
2. Intervence z OP VVV přispěly k inovacím praxí a rozšíření spolupráce PedF a FVU, a to zejména oblasti zaměřené na studentské praxe na fakultních, případně spolupracujících mateřských, základních či středních škol.
3. Jednou z nejvíce zastoupených aktivit v rámci hodnocených intervencí je síťování ve formě společenství praxe a společenství kolegiální podpory. Jedná se o aktivity, kde dochází k propojení PedF/FVU s mateřskými, základními a středními školami za účelem výměny zkušeností a sdílení dobré praxe.
4. Prostřednictvím intervencí dochází k rozvoji kompetencí VŠ pedagogů na pedagogických fakultách, a to prostřednictvím vzdělávacích kurzů, seminářů, workshopů, apod. Nad rámec těchto aktivit dochází k pozitivním dopadům na kompetence také jaké další efekt jiných projektových aktivit, například síťování, rozvoj a inovace praxe, zahraniční mobility, apod.
5. Studenti pregraduální přípravy jsou mimo aktivity uvedené tomto přehledu také cílovou skupinou vzdělávací kurzů, seminářů, workshopů, které jsou realizovány nad rámec obsahu studijních programů, za účelem rozvoje jejich kompetencí potřebných pro učitelskou profesi. Dochází tak k rozvoji kompetencí studentů, pro dlouhodobý a celoplošný dopad je nutné tyto aktivity implementovat do běžného obsahu studijních programů.
6. Výsledkem intervencí je také tvorba vzdělávacích materiálů, a to včetně digitálních. V rámci aktivit podpořených z OP VVV jsou tvořeny vzdělávací materiály a studijních opor. Materiály jsou tvořeny na dvou úrovních, a to pro PedF a FVU, a také pro MŠ, ZŠ a SŠ.
7. V rámci podpořených projektů jsou realizovány také aktivity zahraniční mobility. Fakulty tyto stáže domlouvají na základě zkušeností se zahraničními institucemi a školami s cílem sdílení dobré praxe. Stáží se účastní kombinované skupiny, jejichž členy jsou VŠ pedagogové, učitelé z praxe a studenti pregraduální přípravy.
8. V rámci intervencí je také řešena oblasti digitalizace, včetně aktivit zaměřených přímo na pedagogické fakulty a fakulty vzdělávající učitele. Změna přístupu PedF a FVU k digitálním kompetencím je patrná z aktivit realizovaných v posledních letech, zejména vzhledem k novým akreditacím.
9. Prostřednictvím intervencí je řešena také problematika inkluzivního vzdělávání a připravenost studentů na tuto oblast v praxi. Ačkoliv projekty v této oblasti existují, v běžném obsahu studijních programů je tato oblast řešena jen okrajově, na úrovni teoretických znalostí. Projekty tak představují aktivity nad rámec běžného studia.
10. Intervence OP VVV podporují také akční výzkum na PedF/FVU, ve spolupráci se školami z praxe. Akční výzkum je často také předmětem společenství, která jsou v rámci intervencí podporována. Tento výzkum přispívá k relevanci změn zaváděných na úrovni jednotlivých fakult a také na úrovni škol v praxi.

Evaluační závěry:

Závěr A: Kvalita pregraduální teoretické a didaktické přípravy učitelů na PedF a FVU; dopad projektů OP VVV na kvalitu teoretické a didaktické pregraduální přípravy

V rámci pregraduální přípravy učitelů je identifikována potřeba zvyšování kvality především v oblasti obecných a oborových didaktik. Zatímco teoretická pedagogicko-psychologická a oborová příprava budoucích učitelů je napříč fakultami univerzit hodnocena jako vysoce kvalitní, v didaktické přípravě jsou spatřovány nedostatky, a to nejen z pohledu studentů, ale také ze strany pracovníků samotných fakult. Studenti tak nemají problém s tím, co obsahově budou v budoucnu učit, ale spatřují nedostatky v tom, jakým způsobem, a za pomoci jakých metod budou tuto výuku realizovat. K tomu přispívá především nedostatek oborových didaktiků na PedF/FVU či organizace studia, která klade na oborovou didaktiku váhu až v pozdějších letech pregraduálního studia. Rovněž je vhodné klást důraz na realizaci pregraduální přípravy budoucích učitelů prostřednictvím zapojení dostatečného množství VŠ pedagogů s reálnou učitelskou praxí a zkušenostmi.

Závěr B: Kvalita praktické přípravy na PedF a FVU; dopad projektů OP VVV na praktickou přípravu

Z výsledků evaluačních aktivit je patrná řada nedostatků v praktické přípravě studentů, budoucích učitelů. V posledních letech dochází v rámci reakreditací studijních programů v této oblasti ke zlepšení, konkrétně dochází k navyšování objemu praxí a zároveň je řešena jejich kvalita. Posun v těchto aspektech je viditelný na rozdílném vnímání praxí u respondentů z řad studentů dle toho, zda praxe absolvovali v minulosti, či je absolvují nyní, tzn. po reakreditacích. Potvrzují tak probíhající změny, které jsou buď stále nedostatečné, nebo se vzhledem ke krátké době od realizace akreditace nestačily projevit na cílové skupině. Problémy praxí byly identifikovány především v oblasti jejich nedostatečného objemu, k čemuž přispívá časová náročnost studia, cílení praxí až do vyšších ročníků studia (velmi často až do navazujícího magisterského) atd. Problematickým místem je také kvalita praxí, přičemž tato oblast z pohledu řešení skrývá daleko vyšší potenciál než řešení její časové náročnosti. V oblasti kvality jsou problémy dány především omezeným přístupem k reflexím praxí, nedostatkem kvalitních fakultních a spolupracujících škol schopných nabídnout místa pro efektivní realizaci reflektované praxe, vedené provázejícími učiteli s potřebnými kompetencemi.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Evaluační závěry:

Závěr C: Kompetence studentů a absolventů PedF a FVU; dopad projektů OP VVV na tyto kompetence

Osvojení kompetencí u studentů pregraduální přípravy koresponduje se závěry v oblasti kvality pregraduální přípravy (blíže viz závěr A). Studenti jsou silní v oborové a pedagogicko-psychologické teorii, nedostatky však spatřují v oborové didaktice a ve schopnostech tyto teoretické znalosti použít v praxi, a to také v některých specifických případech, jakým je například inkluzivní vzdělávání. Jako nedostatečné je dále hodnoceno osvojení kompetencí, které se životem na škole souvisí, například v oblasti komunikace s rodiči či kolegy, kompetence ke zvládnutí administrativních povinností spojených s výukou, kompetence v oblasti hodnocení žáků a poskytování zpětné vazby, motivace žáků apod. Vzhledem k časové náročnosti pregraduální přípravy a množství oblastí, které se musí v této přípravě řešit, zůstává výzvou identifikace kompetencí, které lze efektivně řešit v rámci pregraduální přípravy, a kompetencí, jejichž osvojení bude ve větší míře předmětem až samotné učitelské praxe.

Závěr D: Infrastruktura, vybavení a materiálové zajištění pregraduální přípravy učitelů

Podpora z OP VVV výrazně přispívá ke zlepšení infrastruktury, vybavení a materiálového zajištění pregraduální přípravy budoucích učitelů. V případech oborů, které podléhají současnému rychlému technologickému vývoji, může docházet k poměrně rychlé potřebě opětovných investic.

Závěr E: Externí vlivy ovlivňující kvalitu pregraduální přípravy na PedF a FVU

Problematiku kvalitní pregraduální přípravy ovlivňuje řada skutečností, které nemohou PedF/FVU přímo ovlivnit. Patří sem především náležitosti vyplývající z nadřazené legislativy, způsobu financování vysokých škol, ale například také pohled společnosti na učitelskou profesi. Aktuálně také pregraduální přípravu výrazně ovlivňují restriktce a opatření spojená s pandemickou situací ve spojitosti s onemocněním COVID-19. Efektivní řešení těchto vlivů musí být předmětem systematických změn v systému školství, jelikož PedF/FVU mohou jen omezeně mírnit negativní dopady těchto vnějších vlivů.

Závěr F: Technické a organizační bariéry pro efektivní realizaci projektu a aplikaci výsledků do praxe

Potenciál výsledků projektů podpořených z OP VVV a průběh jejich samotné realizace je mnohdy ovlivňován řadou technických a organizačních nedostatků. Dlouhodobým tématem je celková administrativní zátěž spojená s realizací projektů, objevují se však také problémy například v návaznosti jednotlivých výzev, nedostatečná propagace a následné využívání projektových výstupů zejm. z důvodu nedostatku finančních prostředků např. na aktualizaci softwarů, portálů, vzdělávacích zdrojů, atd.

Doporučení:

V relevanci pro závěr A:

1. Podpora aktivit zaměřených na didaktické kompetence budoucích učitelů za účelem posílení rovnováhy s teoretickou, pedagogicko-psychologickou a oborovou přípravou.
2. Podporovat síťování a sdílení příkladů dobré praxe v oblasti propojování teoretické přípravy a oborové didaktiky prostřednictvím společenství praxí a kolegiální podpory, a to na všech potenciálních úrovních
3. Podpora dalšího vzdělávání vysokoškolských pedagogů pro zajištění jejich dostatečných kompetencí pro zajištění kvalitní pregraduální přípravy.
4. Podpora aktivit fakult směřujících k úpravě, reakreditaci či akreditaci studijních programů do podoby reflektující aktuální trendy ve vzdělávání a potřeby PedF a FVU.
5. Podpora výzkumných aktivit a akčního výzkumu v rámci výzev operačních programů za účelem tvorby a ověření inovativních metod, postupů, vzdělávacích materiálů atd.
6. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy budoucích učitelů identifikovat prioritní oblasti pro zaměření akčního výzkumu.
7. Klást důraz na realizaci pregraduální přípravy budoucích učitelů prostřednictvím zapojení dostatečného množství VŠ pedagogů s reálnou učitelskou praxí a zkušenostmi. Zvážit možnosti a proveditelnost zapojení učitelů z praxe regionálního školství do pregraduální přípravy, například prostřednictvím částečných úvazků na PedF/FVU.

V relevanci pro závěr B:

1. Podporovat prostřednictvím operačních programů či jiných finančních zdrojů realizaci praxí studentů PedF/FVU nad rámec objemu stanoveného v rámci akreditací studijních programů.
2. Podporovat rozvoj kompetencí provázejících učitelů v oblasti mentorských kompetencí a poskytování zpětné vazby studentům na praxích.
3. Podporovat zavádění inovativních metod a výukových postupů v rámci studentských praxí tak, aby měli studenti možnost tyto moderní a aktuální trendy v rámci praxe vyzkoušet.
4. Podporovat zavádění reflektovaných praxí v rámci pregraduální přípravy budoucích učitelů.
5. Podporovat rozvíjení spoluprací PedF/FVU se stávajícími i novými spolupracujícími, fakultními školami za účelem.
6. Podporovat aktivity za účelem zlepšení efektivity procesního a organizačního zajištění studentských praxí.
7. Zajistit dostatečné finanční prostředky pro PedF/FVU na realizaci studentských praxí v rozsahu vymezeném v akreditacích studijních programů.
8. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy vypracovat a ověřit návrh profesního profilu provázejícího učitele.
9. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy budoucích učitelů navrhnout na úrovni MŠMT řešení situací, které mnohdy limitují efektivní realizaci praxí.
10. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy učitelů dále a průběžně vyhodnocovat stav realizace studentských praxí.
11. Podporovat řešení pregraduální přípravy prostřednictvím profesně zaměřených studijních programů.
12. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy identifikovat a stanovit základní parametry a požadavky spolupráce na principu klinické školy.

Doporučení:

V relevanci pro závěr C:

1. Podporovat rozvoj kompetencí v oblasti inkluzivního vzdělávání.
2. Podporovat rozvoj kompetencí v oblasti digitalizace a využívání moderních technologií v prezenční i distanční výuce, a to v rámci jednotlivých oborových didaktik i oborech zaměřených přímo na informatiku.
3. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy identifikovat kompetence, které primárně rozvíjet během pregraduální přípravy učitelů, a kompetence, které budou primárně předmětem dalšího osobního rozvoje v samotné praxi.
4. U kompetencí s prioritou v rámci pregraduální přípravy učitelů podporovat aktivity zaměřené přímo na tuto cílovou skupinu – inovace a úpravy obsahu studijních programů, případně prostřednictvím aktivit nad rámec obsahu studijních programů.
5. Podporovat rozvoj kompetencí u stávajících učitelů v praxi.
6. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy vypracovat a ověřit návrh profesního profilu uvádějícího učitele.
7. Podporovat síťování prostřednictvím společenství kolegiální podpory zaměřených na konkrétní vybrané kompetence dle potřeb škol, za účelem zefektivnění jejich osvojování.

V relevanci pro závěr D:

1. Při dodržení pravidel podpory stanovených v Dohodě o partnerství pro období 2021+ dále zajistit podporu PedF/FVU pro rozvoj infrastruktury fakult a s tím související zvyšování kvality studia na PedF/FVU. Podporovat zvyšování kvality infrastruktury a vybavení univerzit, fakult a kateder.
2. Při dodržení pravidel podpory stanovených v Dohodě o partnerství pro období 2021+ podporovat prostřednictvím operačních programů či nástrojů podpory investice do přístrojového vybavení a materiálového zajištění výuky na PedF/FVU.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Doporučení:

V relevanci pro závěr E:

1. Podpora aktivit s cílem eliminace slabých míst vyplývajících z aktuálního stavu, kdy PedF a FVU příliš zaměřují bakalářské studium na teoretickou odbornou přípravu, a didaktická a praktická část studia je řešena pouze v navazujícím magisterském studiu.
2. Realizace propagačních a komunikačních aktivit za účelem změny vnímání učitelské profese ve společnosti a zvyšování zájmu absolventů středních škol o studium na PedF/FVU v oborech, ve kterých je dlouhodobě nedostatek učitelů.
3. V rámci koncepčního řešení pregraduální přípravy učitelů identifikovat zásadní slabá místa systémového nastavení v této oblasti.

V relevanci pro závěr F:

1. Provést revizi procesního nastavení poskytování podpory z operačního programu (projektové žádosti a jejich vyhodnocování; monitoring a vykazování realizace podpořených projektů; administrativa spojená s žádostmi o platbu a vyplácením finančních prostředků; atd.) za účelem identifikace míst s potenciálem pro snížení administrativní zátěže na straně příjemců i poskytovatele podpory.
2. V rámci tvorby výzev navazujícího OP JAK zvážit zavedení výzev, které by umožnily kontinuální rozvoj řešených oblastí, případně zavedení těchto výsledků do praxe k většímu množství zástupců cílových skupin, při dodržení podmínky inovativnosti nových řešení.
3. Na straně MŠMT jakožto řídicího orgánu OP VVV/OP JAK zvýšit důraz na možnost využívání výsledků k systematickým změnám v prostředí školství a pregraduální přípravy učitelů v České republice a aktivně zapojit PedF/FVU při využívání výsledků podpořených projektů k systematickým změnám.
4. Pokračování ve zveřejňování a aktivní propagaci a diseminaci výsledků podpořených projektů směrem k cílovým skupinám v pregraduální přípravě učitelů a v mateřských, základních a středních školách.

